

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: **PharmDr. M.**, ul. V. č. X. M., IČO: X. zast. Advokátskou kanceláriou B. s. r. o., J. M., IČO: X. proti odporkyňi: **V. a. s.**, M. č. X. B., IČO: X. **o zaplatenie 517 418,80 Sk a prísl.**, na dovolanie žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 13. novembra 2008 č. k. 4 Cob 24/2008 - 81 (vec Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 10C 6/2007), takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd dovolanie žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 13. novembra 2008 č. k. 4 Cob 24/2008 – 81 **z a m i e t a**.

Účastníkom nepriznáva náhradu dovolacích trov.

O d ô v o d n e n i e :

Proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo dňa 12. 09. 2007 č. k. 10C/6/2007-48 a konanie zastavil, navrhovateľku zaviazal zaplatiť odporkyňi náhradu trov prvostupňového konania v sume 3 277,-Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, podala dovolanie navrhovateľka.

Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľky v celom rozsahu a odporkyňi nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že predmetom konania je nárok navrhovateľky na zaplatenie poplatku z omeškania vo výške 0,1 % denne za oneskorenú úhradu dvoch faktúr č. 72042003 splatnej dňa 05. 06. 2003 a č. 48032003 splatnej dňa 02. 05. 2003, ktoré odporkyňa uhradila po lehote ich splatnosti a celková suma poplatku z omeškania činí 303 649,36 Sk. V konaniach vedených na Okresnom súde v Martine pod sp. zn. 8C 114/03 a sp. zn. 6C 193/03 si navrhovateľka uplatnila sumu 286 231,28 Sk, ktorá jej bola

priznaná, pričom predmetom tohto konania bolo uplatnenie úroku z omeškania podľa ust. § 38 ods.4 zák. č. 273/1994 Z. z. Predmetom konania bol teda nárok navrhovateľky na zaplatenie rozdielu medzi vyúčtovaným poplatkom z omeškania a priznaným úrokom z omeškania v žalovanej výške. Vzťah medzi účastníkmi konania súd prvého stupňa posúdil ako vzťah občiansko – právny. Posudzoval preto podľa toho aj premlčaciu dobu a jej plynutie. Predmetné faktúry boli splatné dňa 05. 06. 2003 a 02. 05. 2003, žaloba bola podaná 12. 04. 2007, teda po uplynutí premlčacej doby podľa Občianskeho zákonníka, preto súd prvého stupňa nemohol navrhovateľke právo na zaplatenie poplatku z omeškania priznať.

Navrhovateľka v odvolaní ktorým rozsudok prvostupňového súdu napadla žiadala rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť a priznať jej náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania, alternatívne žiadala rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Vychádzala z toho, že súd prvého stupňa charakter záväzkového vzťahu medzi účastníkmi nesprávne posúdil ako vzťah občianskoprávny s poukazom na to, že žalovaný nie je podnikateľom. Nepochybne žalobkyňa je podnikateľkou a rovnako žalovaný je podnikateľským subjektom podľa ust. § 2 ods. 2, písm. c) Obchodného zákonníka, pretože zabezpečuje verejné potreby a teda ich vzťah spadá pod ust. § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, preto aj podľa Obchodného zákonníka treba posudzovať aj dobu premlčania, ktorá je podľa § 397 citovaného právneho ustanovenia 4 roky. K samotnému nároku uviedla, že v konaniach pred Okresným súdom v Martine si uplatnila len časť svojho zákonného nároku a v tomto konaní žiadala o zaplatenie ďalšej časti tak, ako jej vzniklo právo podľa ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z.

Odvolací súd potom vec v odvolacom konaní právne posúdil tak, že zo spisu vyplývajú nesporné skutkové zistenia tak ako boli ustálené súdom prvého stupňa pre nárok žalobkyne na zaplatenie poplatku z omeškania vo výške 0,1 % denne za oneskorenú úhradu faktúry č. 72042003 splatnej dňa 05. 06. 2003 a č. 48032003 splatnej dňa 02. 05. 2003 vo výške 517 418,08 Sk. Odvolací súd je podľa ust. § 212 ods. 1 OSP viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, preto sa odvolací súd zaoberal i otázkou premlčania.

V predmetnom konaní sa navrhovateľka domáhala zaplatenia časti poplatku z omeškania za oneskorenú úhradu faktúr, splatných v r. 2003 podľa ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z., t. j. vo výške 0,1 % denne, napriek tomu, že v skôr začatých konaniach na Okresnom súde v Martine si už predmetnú sankciu za uvedené obdobie uplatnila a táto jej

už bola priznaná. Je nepochybné, že sa jedná o totožných účastníkom konania i totožný predmet konania, pretože nárok žalobkyne vyplýva z rovnakých skutkových i právnych okolností. Je vecou navrhovateľky, pokiaľ sa v konaniach na Okresnom súde v Martine domáhala zaplattenia sankcie nižšej, než na akú mala nárok a rozdiel si už nemohla uplatniť v novom konaní, keďže v danom prípade sa jedná o res iudicata v zmysle § 159 ods. 3 OSP. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci nastáva vtedy, ak v novom konaní ide o prejednanie rovnakej veci. O rovnakú vec ide vtedy, ak ide v novom konaní o rovnaký nárok alebo stav a rovnakých osôb. Rovnaký nárok alebo stav je vymedzený žalobným petitom a vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, ktorými bol uplatnený.

Podľa § 221 ods. 1 písm. d) OSP, odvolací súd rozhodnutie zruší, len ak v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie. Podľa odseku 2, ak odvolací súd zruší rozhodnutie podľa odseku 1 písm. a), b), d) a e), zároveň zastaví konanie. Súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí síce konštatoval, že žaloba žalobkyne je nedôvodná, pretože sankcia bola už právoplatne priznaná, túto skutočnosť však neposudzoval podľa ust. § 159 ods. 3 OSP ako prekážku veci rozhodnutej, preto aj z tohto dôvodu nesprávne žalobu zamietol. S poukazom na uvedené dôvody preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie o nároku navrhovateľky zastavil.

Uznesenie odvolacieho súdu napadla dovolaním navrhovateľka. Prípustnosť dovolania odôvodnila tým, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f) OSP) a takým dôvodom môže byť aj procesné uznesenie, ktorým súd konanie zastaví a znemožní účastníkovi ďalej uplatňovať pred

súdom jeho práva. To však platí, len ak také uznesenie súd vydá. Vytýka krajskému súdu, že dospel k nesprávnemu právnemu záveru v tom, že sa jedná o prekážku veci rozhodnutej a rozsudok prvostupňového súdu a konanie vo veci zastavil.

Navrhovateľka sa v tomto konaní nedomáhala ničoho duplicitne napr. nedomáhala sa nároku, ktorý by bol jej už právoplatne priznaný alebo ktorý by bol právoplatne zamietnutý. Navrhovateľka sa v tomto konaní vyslovene domáhala len tej časti svojho nároku na poplatok z omeškania, ktorý doteraz nebol zo strany odporcu dobrovoľne uspokojený. Navyše, pokiaľ i vo veci vedenej pred Okresným súdom v Martine došlo k vydaniu právoplatného a vykonateľného rozhodnutia z výroku tohto rozhodnutia nijako nevyplýva právna kvalifikácia priznanej peňažnej sumy – a teda pokiaľ by mala byť dodržaná zásada, že pre súd a účastníkov konania je záväzný len výrok rozhodnutia a nie aj

jeho zdôvodnenie, nemožno sa ani z tohto pohľadu stotožniť s právnou argumentáciou odvolacieho súdu.

Podľa názoru v súdnej veci súd mal skúmať, či navrhovateľke v čase omeškania zdravotnej poisťovne vznikol nárok na poplatok z omeškania podľa § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. Podľa ustálenej súdnej praxe (najmä v dôsledku publikovania zjednocujúceho stanoviska Ústavného súdu SR č. PL.z. ÚS 1/06) zdravotníckym zariadeniam prináleží nárok na poplatok z omeškania vo výške 0,1% denne aj v prípadoch, ak k omeškaniu zdravotnej oplátok z omeškania vo výške 0,01%, nakoľko dotknuté ustanovenie v takomto znení stratilo Stratilo z dôvodu rozporu s Ústavou SR účinnosť a neskôr i platnosť. Preto súd priznal, navrhovateľke nárok na poplatok z omeškania bez ohľadu na to, že v inom súdnom konaní bolo navrhovateľke priznaný úrok z omeškania. Zo strany navrhovateľky pritom nikdy nedošlo vo vzťahu k odporcovi (alebo jeho právneho predchodcovi) k právnemu úkonu „Vzdania sa práva na poplatok z omeškania“.

Pod tento inštitút nemožno podradiť ani to, že v inom súdnom konaní sa navrhovateľka domáhala nároku právnym titulom zaplata úroku z omeškania. Súd má každú vec posudzovať samostatne bez ohľadu na to, aká právna argumentácia bola iným súdom v inom súdnom konaní zaujatá t.j. ako už bolo uvedené vyššie – v prvom rade posúdiť tú skutkovú a právnu otázku – či má navrhovateľka za omeškanie s úhradou dotknutých faktúr nárok na poplatok z omeškania vo výške 0,1% denne. Vzťah medzi navrhovateľom a odporcom ako univerzálnym právnym nástupcom transformovanej V.poisťovne bol v r. 2003, v ktorom

4

roku došlo k omeškaniu s plnením peňažných záväzkov odporcu vzťahom občianskoprávnym. Navrhovateľ sa domnieva, že napriek tomu, že až zákonom č.581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach bolo výslovne ustanovené, že na zdravotné poisťovne sa vzťahuje Obchodný zákonník nie je možné ďalej výkladom ustanovení zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení a zdravotných poisťovniach v spojení s ust. § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka dospieť k záveru, že v r. 2003 nebolo možné záväzkovo - právny vzťah medzi navrhovateľom ako podnikateľom v oblasti poskytovania lekárenskej starostlivosti a právnym predchodcom odporcu: V. ktorá bola zákonom č. 273/1994 Z. z. zriadená ako verejnoprávna inštitúcia, podriaďiť pod ustanovenia Obchodného zákonníka. Zo znenia ust. § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka je totiž zrejmé, že Obchodným zákonníkom sa riadia i vzťahy medzi právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej

prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Navrhovateľ sa nestotožnil ani s právnym záverom okresného súdu, že z dôvodu, že V.. poisťovňa sama zdravotnú starostlivosť neposkytovala, nemožno v súdnej veci hovoriť o tom, že by sa jednalo o zabezpečovanie verejných potrieb.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že sú splnené procesné podmienky mimoriadneho dovolania (§ 243e - § 243i OSP) preskúmal výrok napadnutého uznesenia v napadnutom rozsahu a zistil, že dovolanie nie je podané dôvodne.

Celkovo možno odkázať na správne dôvody napadnutého uznesenia odvolacieho súdu. Len s poukazom na dôvody dovolania uvedené dovolateľom, dovolací súd na niektoré námietky poukazuje. Je treba súhlasiť s tým, že uvedený vzťah sa posudzuje podľa Obchodného zákonníka, čo vyplýva aj z toho, že zákon č. 581/2004 Z. z., ktorým bol zrušený zákon č. 273/1994 Z. z., nemá ustanovenie, ktoré by nahrádzalo ustanovenie § 38 ods. 4. Podľa § 8 ods. 2 zák. č. 581/2004 Z. z. „Splatnosť úhrady za poskytnutú zdravotnú starostlivosť je 30 dní odo dňa doručenia účtovného dokladu, ak sa zmluvné strany nedohodli inak“. Tým samostatne poplatok z omeškania ostáva samostatne neriešený. Postupuje sa v prípade, **že dohoda tu nie je** podľa ustanovenia § 2 ods. 2 cit. zákona (znenie: „Na zdravotné poisťovne

sa vzťahuje Obchodný zákonník, ak tento zákon neustanovuje inak“). Zákon 581/2004 Z. z. iné ustanovenie o výške poplatku nemá.

Obchodný zákonník (zákon č. 513/1991 Zb.) v Tretej časti, v X. Dieli (Porušenie zmluvných povinností a jeho následky) upravuje omeškanie dlžníka v ustanovení § 369 ods. 1, podľa ktorého:

„Ak je dlžník v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti, je povinný platiť z nezaplátenej sumy úroky z omeškania určené v zmluve, inak o 10% vyššie, než je základná úroková sadzba Národnej banky Slovenska uplatňovaná pred prvým kalendárnym dňom kalendárneho polroka, v ktorom došlo k omeškaniu. Základná úroková sadzba Národnej banky Slovenska platná v prvý kalendárny deň kalendárneho polroka sa použije počas celého tohto polroka“.

Toto ustanovenie sa uplatňuje ako „analogia legis“ aj za predošlé obdobie pred vynesením Nálezu, pretože iné platná a účinná právna norma tu nebola. Nárok na poplatok z omeškania voči dlžníkovi veriteľ mal a riešená je len jeho výška, preto ustanovenie § 41b ods. 2 zák. č. 38/1993 Z. z. možno aplikovať len pokiaľ by výška priznaného nároku

(poplatku z omeškania) presahovala výšku takto určenú. Tým je daná odpoveď na otázku premlčacej lehoty, ktorá neuplynula, aj výšku poplatku z omeškania, ak nie je iná dohoda.

Správne odvolací súd konštatoval, že navrhovateľka uplatňovala sankciu za oneskorenú úhradu dvoch faktúr a tu nie je rozhodujúce, či uplatňovala túto sankciu ako poplatok z omeškania alebo úrok z omeškania. Nejde totiž o dva nároky, ktoré možno uplatniť popri sebe ale o jeden neštípiteľný nárok. Uplatnenie tohto nároku neupravuje kogentná norma ale norma dispozitívna v oboch prípadoch. Pri tomto závere o uplatnenom nároku navrhovateľky prvostupňový súd rozhodnúť nemohol, pretože tomu bránila prekážka veci rozsúdenej, ako to správne konštatoval a rozhodol odvolací súd.

Dovolateľ ešte poukázal na „ustálenú súdnu prax“ (najmä v dôsledku publikovania zjednocujúceho stanoviska Ústavného súdu SR č. PLz. ÚS 1/06). Toto stanovisko zjednocovalo odchylné právne názory v pléne Ústavného súdu a jeho výsledkom je citované uznesenie z 11. októbra 2006. Už predtým Najvyšší súd SR svojím rozsudkom z 28. septembra 2006 č. k. 2 Obdo 10/2006 (vec Okresného súdu v Topoľčanoch sp. zn. 11 Cb 23/05) uviedol postup v podstate rovnako ako

uznesenie ústavného súdu, aplikovateľné v súdnej praxi. Podľa tohto názoru Najvyššieho súdu SR:

„Nálezom ústavného súdu bolo vyslovené, že „Ustanovenie § 38 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 20 ods. 1 druhou vetou v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky“.

Vyložiť možno túto časť Nálezu len tak, že toto ustanovenie nebolo v súlade s ústavou od účinnosti zákona č. 273/1994 Z. z. a prestalo byť súčasťou nášho právneho poriadku. Nejde o retroaktivitu, pretože ak je zákon v rozpore s ústavou, rovnaká ústava platila aj predtým, ústavný súd to skonštatuje a tomu sa potom prispôsobí postup podľa takejto právnej normy. Ak bolo vo veci rozhodnuté a nárok bol vymožený, na veci sa už nič nemôže zmeniť. Ak o nároku nebolo rozhodnuté, aj keď nárok vznikol pred vynesením Nálezu a rozhoduje sa po vynesení nálezu, zákonné ustanovenie, o ktorom ústavný súd vyslovil, že je v rozpore s ústavou, nemožno už použiť, ako keby toto zákonné ustanovenie ani predtým nebolo v našom právnom poriadku.

Právo na náhradu trov dovolacieho konania nevzniklo ani jednému z účastníkov, preto im ani nebolo priznané.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. júna 2009

JUDr. Jozef Štefanko
predseda senátu